

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לב.

עין משפט גזר מצוה

יז א מיי פ"ח מהל' לולב
ה' ג טור ש"ע א"ח
סימן תמ"ה ע"פ ח'
יח ב מיי ש"ע ט"ע שם
ס"ק פ'
י"ג ג ד מיי ש"ע ט"ע
שם ס"ק ח'
כ ה מיי ש"ע הלכה ד
ט"ע ש"ע ס"ק ג'
כא ו מיי ש"ע הלכה ג
ט"ע ש"ע ס"ק ג'
כב ז מיי ש"ע הלכה ד
ט"ע ש"ע ס"ק ג'
כג ח מיי ש"ע ט"ע שם
ס"ק ד'

לעני רש"י

פירצפריד (פריצפריד).
פטרט (בעל שני חורים).
אישקוב"א. מטטא.
אישטול"א. גור-עץ
(מצעם הגזע).
טרוק"א. אשכול.

רבינו הגנאל

סדוק פסול. דעביד כי
המנן. המנן בלשון ערבי
לכד באשיון. וזה צורתו.

פ

עקום בין מלפניו בין
מצדדיו פסול, ואינו
כשר אלא אם עקמומיותו
מאחוריו (דהיינו) בלבד
[דהיינו בכיורית]. וכן
הלכה. תניא לולב כפוף
כרוך תרות פסול. אבל
דומה לתרות, כגון שפרדו
עליו, כשר הוא. אמר רבא
לולב ועולה בחד הוצא, אבל
כלומר אין הוציא עולין
מזה הצד ומה הצד, בעל
מזה הוא ופסול. נפרצו
עליו פסול. שנתרו מן
השדרה והן (הן) תלוין
בה. דעביד כי הופיא,
פי' ההוציא שבשדרה
כשתחבין מן השדרה,
נקראין הופיא, כדגרסינן
בהגדה קמא הוציא
ועבידוהו הופיא. והוא
ענין שבידה מעין פירצה.
נפרדו. שנפרדו הוציאין
ענין פתיחת התריות,
ולא ניתק אחד מחבירו,
כשר. הלא תראה ששנינו
אם היה פרוד יכפתנו,
מכלל שהפרדו אין בו
אלא ענין פתיחת הוציאין
בלבד. אמר ר' יהושע
בן לוי נחלקה התיומת,
(פי' שבראש הלולב),
נעשה כמי שניטלה ופסול.
פי' תיומת, גבה הדואג
רמתיים להו לשני צידי
העלה ומשוי להו חד, כי
כל אחת כפולה לשנים
ותאומה מבה, אם נפרדו
ההוציאין זה מזה ועמד כל
אחד כשהוא כפול לשנים
והתיומת שלהן קיימת,
כשר. ואם נחלקה התיומת
שלהן הרי הן כאילו נפרצו
העלין ופסול.

דהא דמנעל שאינו שלו מן חלילתה כשרה ולולב צ"ט שני וצמעתמין
הוא מני לשני דמנתי צ"ט ראשון ולא היה צריך לאוקמי בצארה
דמשה אלא משום דקמני דומיא דעיר הנדחת ואפילו צ"ט שני ור"ת
מפרש דכולהו צ"ט דנכרי וכאן קודם ציטול וכאן לאחר ציטול ולאחר

ציטול נמי לכתחלה לא יטול ולא יתקע דמאיס לענין מצוה לפי שהיה
עליו שם ע"ז וכן לא תחלוץ צו לכתחלה
ואפילו אם תימני לומר דשרי לכתום לכתחלה צעפר ע"ז כמו
בשל עיר הנדחת לא דמי כיסוי לחלילה
והא דמנתי הכא בצארה דמשה ולא משני
דנכרי וקודם ציטול משום דמשנפקך הלולב
מן הדקל נתצטל וצפרק מצוה חלילה (ויצמות
ד' ק"ג) מפליג בין סנדל של ע"ז לסנדל של
תקופת ע"ז דאין לו ציטול ולא מפליג
בשל ע"ז גופיה בין קודם ציטול בין
לאחר ציטול אגב אורחיה קא משמע לן
דמקורבתי ע"ז אינה צטיילה עולמית
ובהיא דלראוהו בית דין קשה טפי
דמפליג בצארה דהא דמנתי שופר של ע"ז
לשופר של עיר הנדחת דבשל ע"ז גופיה
היה יטול לחלק בין קודם ציטול בין
לאחר ציטול ועל כרחיך צ"ט שני וצמעתמין
לאחר ציטול כפירוש ר"ת לפמ"ש שם
בזו צפרים רב יהודה דאי קודם ציטול
הא רב יהודה דאמר התם לעיל בשופר שלמים
לא יאז דמנתי ליהנות ניתנו ומיהו צריך
לומר דמנתי רבא גרס ולא רב יהודה דהא
מפרש התם טעמא דשופר של עיר הנדחת
לא יאז משום דכמתמי מיכתת שיעוריה
ולרב יהודה הוה ליה למימר משום דמנתי
ליהנות ניתנו ומיהו עולין ופסול. נפרצו
עליו פסול. שנתרו מן השדרה והן (הן)
תלוין בה. דעביד כי הופיא, פי' ההוציא
שבשדרה כשתחבין מן השדרה, נקראין
הופיא, כדגרסינן בהגדה קמא הוציא
ועבידוהו הופיא. והוא ענין שבידה מעין
פירצה. נפרדו. שנפרדו הוציאין ענין
פתיחת התריות, ולא ניתק אחד מחבירו,
כשר. הלא תראה ששנינו אם היה פרוד
יכפתנו, מכלל שהפרדו אין בו אלא ענין
פתיחת הוציאין בלבד. אמר ר' יהושע בן לוי
נחלקה התיומת, (פי' שבראש הלולב), נעשה
כמי שניטלה ופסול. פי' תיומת, גבה הדואג
רמתיים להו לשני צידי העלה ומשוי להו חד,
כי כל אחת כפולה לשנים ותאומה מבה,
אם נפרדו ההוציאין זה מזה ועמד כל אחד
כשהוא כפול לשנים והתיומת שלהן קיימת,
כשר. ואם נחלקה התיומת שלהן הרי הן
כאילו נפרצו העלין ופסול.

קוץ. שיוצאין בשדרה שלו עוקלין כמין קוץין:
עקום דומה למגל. חדא מלתא היא:
חרוב. קשה שנעשה חריות שכן דרך הלולב
עליו נושרים צימות הגשמים והשדרה מתקשה
ונעשה עץ: דומה לחרוב. התחיל להתקשות
ועדיין לא נעשה עץ: אמר רב פפא. הא דקמני

קוץין סדוק עקום דומה למגל פסול לחרות
כשר אמר רב פפא דעביד כהימנך עקום
דומה למגל אמר רבא אלא אמרן אלא לפניו
אבל לאחריו ברייתיה הוא אמר רב נחמן
דלצדדין כלפניו דמי ואמרי לה בלאחריו
דמי ואמר רבא הא דאמר רבא דהאי לולבא
דסליק בחד הוצא בעל מום הוא ופסול:
נפרצו עליו כו': אמר רב פפא נפרצו דעביד
כי חופיא נפרדו דאיפרוד אפרודי בעי רב
פפא צ' נחלקה התיומת מזה תא שמע דאמר
(ר' יוחנן) אמר ר' יהושע בן לוי נישלה
התיומת פסול מאי לאו הוא הדין נחלקה
לא נישלה שאני דהא חסר ליה איכא דאמרי
אמר (ר' יוחנן) אמר ריב"ל צ' נחלקה התיומת
נעשה כמי שניטלה התיומת ופסול: ר' יהודה
אומר: תניא ר' יהודה אומר משום ר' טרפון
יכפות תמרים כפות אם היה פרוד יכפתנו
אמר ליה רבינא לרב אשי ממיא דהאי כפות
תמרים דלולבא הוא אימא חרותא בעינא
כפות וליכא ואימא אופתא כפות מכלל
דאיכא פרוד והאי כפות ועומד לעולם
ואימא כופרא אמר אביי דרכיה דרכי נועם
וכל נתיבותיה שלום כתיב אמר ליה רבא
תוספאה לרבינא ואימא תרתי כפי דתמרי
כפת כתיב ואימא אופתא לההוא כף קרי
ליה: ציני הר הברזל כשרה: אמר אביי לא
שנו אלא שראשו של זה מוגיע לצד עיקרו
של זה אבל אין ראשו של זה מוגיע לצד עיקרו
של זה פסול תני נמי הכי ציני הר הברזל
פסולה והא אגן תנן כשרה אלא ש"מ
כאביי שמע מינה ואיכא

או שמי שנים ולא נעשה עץ וחתה יכול
לכפות ענפיו על ידי אגוד ולקופץ למעלה
לאוגדן עם אביהן: דרכיה דרכי נועם.
ואלו עשויין כקוץין ויוצאין צהן עוקלין
הרבה ומסרטין את הידים: סרפי כפי דממרי.
תמרים עממן דרכן להיות הרבה תלוין
צימם כמכבדות שלהם וקוץין להם כף
טרופיקא: כפס כתיב חדל: כף קרי ליה.
וכי כתיב כפת על שם כפות אם פרודה
ואין לשון זה נופל אלא על [עלין] הלולב:
איני הר הברזל. לולבין שלהן העלין מועטין
בשדרה מרוחקין זה למעלה מזה הרבה
ועוד שקטנים הן לארכן ופעמים שאין
מגיע ראשו של עלה זה לעיקרו של זה:
ואיכא

שלו קודם ציטול א"כ מי שנתנו לו לולב צ"ט
לא יאז ואע"ג דלא דמי כולי האי דשל ע"ז
אין תקנה בשום ענין מ"מ כיון דמשום
איסור ע"ז דאיכא השתא לא מיפסיל אין לנו
לחושבו דחוי מחמת שאינו שלו ונראה
לפרש דרבא שרי אפילו בע"ז של ישראל
וצאלין שנטעו ולבסוף עבדו וכרבנן דפליגי
עליה דרבי יוסי צר' יהודה צפרק כל הללמים
(ע"ז דף מ"ח). דשרו להדיטו אלא אם כן
נטעו מתחלה לכך דדרשינן תחת כל עץ
רענן אלהיהם ולא עץ רענן אלהיהם לכך
והיינו אשה דמשה דבההיא מוקי רבנן קרא
דואשריהם תשרפון באש (דברים יב) דאסור
אפילו להדיטו ובעיא דכל הללמים באשרה
דנכרי דנטעה מתחלה לכך ואח"כ בטולה
אם יש דחוי או לא מיהו ללישנא קמחא דהתם
דקאמר כי תביעין לן צאלין שנטעו ולבסוף עבדו
ואליבא דרבנן דשרו להדיטו מיהו לענין
מצוה מאיס כלגבהו או לא הוה מני למיפשט
מדרבא מדקאמר אם נטל יאז אלא רבא
צבירא ליה כרב דימי דמסיק דיש דחוי קמיבעיא
ליה אכל צהא פשיטא ליה דילא וא"ת תיפשוט
דאין דחוי ממתניתין דעגזיו מרובין רבא
ואם מיטעין צ"ט ואמר צבירא הא עבר ולקטן
כשר היכא דאשחור מאתמול דלא פסילין עגזיו
מרובות אלא בשחורות אבל ירקות לא וכי
אשחור מאתמול דחוי מעקרא בתחלת י"ט
לא הוי דחוי אלא דחוי אכל מצוה ו"ל דשאני
התם דצידו לתקן דהאי דאסור למעט מ"מ
צידו למעט אכל גבי ע"ז אין צידו לצטל דאין
ישראל מצטל ע"ז של נכרי: [נקמם ראשו.
פירשו צריש פירקין: קוץין. פי' צבונטרס
שיוצאין בשדרה שלו עוקלין כמין קוץין
עקום דומה למגל. חדא מלתא היא:
חרוב. קשה שנעשה חריות שכן דרך הלולב
עליו נושרים צימות הגשמים והשדרה מתקשה
ונעשה עץ: דומה לחרוב. התחיל להתקשות
ועדיין לא נעשה עץ: אמר רב פפא. הא דקמני

(א) הוא כלי שיש בו שני ראשים וכן לולב שני האין העליונים שהן תיומת אם נפרדו זה מזה. ערוך צבנך המנן, ט' צ"ק י"א.
א) צבנך אומר ר' מנחם, (ד) צ"ק י"א: (ה) ולעיל לא, (ו) ס"א מתמנן, (ז) גי' מהר"ם ומיהו על כרחי, (ח) ונ"ע חוס' לקמן לג' ע"א ד"ה נקטס ומספיק ע"ז מו. ד"ה אשה, (ט) וקרא כג' מ'.

תורה אור השלם

1. וקלקחם לקבם ביזם קראשון פרי עץ תרר בפת תמרים וקנף עץ עבת וערבי וקנף י"א ושמחתם לפני י"א אלהיכם שבעת ימים: וקרא כג' מ'.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה באשרה דמשה וכו' הליצתה כשרה ולולב ב"ש שני. ע"י עירובין ע"י מדיה אכל קוץין:

מוסף רש"י

התיומת. כף מומר האמצעי העליון תיומת היא (ב"ק י"ג). כפות. לשון אפיקה, כמנן (מכות כג). סופת שמי ידיו על העמוד (לעיל י"א). כופרא. חריות של דקל שם צהן עוקלין כעין קוץין (כתובות ז').